

Žaloba

Městskému soudu v Praze.

22. června 2011

Žalobce: Jakub Michálek
Zenklova 193
182 00 Praha 8 – Libeň
Doručovat do datové schránky 4memzkm

Žalovaný: Ministerstvo financí
Letenská 15
118 10 Praha 1 – Malá Strana

Žalobce podává soudu následující žalobu proti rozhodnutí správního orgánu podle §65(1) SŘS:

1. Dne 8. února 2011 podal žalobce žádost o informace, kterou na výzvu žalovaného upřesnil 8. března 2011 tak, že požaduje poskytnutí seznamu všech pohledávek spravovaných bývalou Českou konsolidační agenturou v rámci její činnosti, obsahující údaje o dlužnících, účetní hodnotu pohledávky, a údaj, zda byla pohledávka splacena nebo převedena, případně údaje o postupníkovi a jmenovité hodnotě a pořizovací ceně. Tyto údaje měly být poskytnuty ke dni 5. listopadu 2002 a ke dni 8. února 2011 a pokud nejsou k dispozici, tak k nejbližšímu datu, kdy tyto informace existují.
2. Ministerstvo financí žádost o informace ve znění upřesnění odmítlo rozhodnutím ze dne 17. března 2011, č.j. 45/32085/2011/777 IK, a požadované informace neposkytlo.
3. Proti rozhodnutí o odepření informace podal žalobce rozklad, který ministr financí zamítl rozhodnutím ze dne 21. dubna 2011, č.j. 10/38 750/2011-RK.
4. Rozhodnutí o zamítnutí rozkladu bylo žalobci doručeno do datové schránky dne 22. dubna 2011. Žalobce má za to, že byl tímto rozhodnutím zkrácen na svém právu na svobodný přístup k informacím, a napadá proto celý jeho výrok a rozhodnutí, která mu předcházela.
5. Žalobce souhlasí, aby soud rozhodl o věci samé bez jednání (§51 SŘS).

Obsah pojmu obchodní tajemství

6. Vzhledem ke značnému rozsahu napadených rozhodnutí považuje žalobce za vhodné vnést do jejich rozboru jistou systematiku. Žalobce v této žalobě vychází výlučně z výroku napadených rozhodnutí, které za důvod odepření informace považují obchodní tajemství podle §9 InfZ.

7. Obchodní tajemství je pojmově vymezeno těmito znaky (§17 ObchZ):
- (a) jedná se o skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem,
 - (b) mající skutečnou nebo alespoň potenciální hodnotu, at' již materiální či nemateriální povahy,
 - (c) nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné,
 - (d) podnikatel má zájem na jejich utajení,
 - (e) podnikatel jejich utajení odpovídajícím způsobem zajišťuje.
8. V tomto ohledu je třeba zdůraznit především příslušnost k podniku, tj. souboru složek podnikání neboli soustavné činnosti prováděné podnikatelem za účelem zisku. K takové soustavné činnosti byla zřízena i Česká konsolidační agentura, která měla na základě §3(1) ZČKA nakupovat, prodávat a spravovat pohledávky a restrukturalizovat obchodní společnosti a jiné právnické osoby stanovené rozhodnutím vlády.
9. Česká konsolidační agentura byla podnikatelem, protože byla zapsána do obchodního rejstříku (formální podnikatel). Účelem §10(2) ZČKA, podle něhož se na činnost České konsolidační agentury vztahovalo obchodní tajemství, bylo umožnit řádné obchodování s pohledávkami, na které se obchodní tajemství vztahovalo, zejména základní loajalitu zaměstnanců k podniku.

Specialita a rozsah §10(2) ZČKA

10. Tato část ze zabývá již zrušeným §10(2) ZČKA, především pak tím, na které všechny informace se podle něho obchodní tajemství vztahovalo.
11. Je třeba úvodem upozornit na vadnou úvahu v rozhodnutí o odmítnutí žádosti a v rozhodnutí o rozkladu, podle nichž se obchodní tajemství vztahuje na *celou* činnost České konsolidační agentury. Důvodnost této námitky ostatně potvrdil i povinný subjekt, když hodnotil splnění jednotlivých pojmových znaků (ačkoliv, jak bude níž uvedeno, učinil tak jen *in abstracto* k celé činnosti agentury, nikoliv ve vztahu k požadovaným informacím).
12. Povinný subjekt v zásadě jednoznačně ustanovení o tom, že na činnost agentury se vztahuje obchodní tajemství (tedy na činnost, která naplňuje zákonnou definici), vyložil jako presumpci zákonných znaků obchodního tajemství podle obchodního zákoníku (strana 3 rozhodnutí o rozkladu). Presumpce je však v jazyce a zákonech vyjadřována zcela jinými obraty, například „má se za to, že...“ a obrat „vztahuje se“ má charakter objasnění dispozice obchodního tajemství §17 ObchZ v případě státní právnické osoby.
13. Městský soud v Praze vyslovil v rozsudku ze dne 5. října 2010, sp. zn. 8 Ca 308/2007, názor, že Česká konsolidační agentura byla povinným subjektem: „Česká konsolidační agentura byla v době své činnosti veřejnou institucí a bylo její povinností postupovat podle příslušných norem zákona

č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.“ Vzhledem k tomu je nutné zamítnout závěr o tom, že by *celá* její činnost podléhala obchodnímu tajemství, neboť by pak kvalifikace povinného subjektu postrádala jakýkoliv rozumný smysl. Proto je extenzivní výklad §10(2) ZČKA, který použil povinný subjekt, nepřijatelný.

14. Na místě je doplnit i historický výklad, podle něhož nebyl původně v návrhu novely zákona o svobodném přístupu k informacím §19 InfZ, podle něhož není poskytnutí informací za podmínek informačního zákona porušením povinnosti mlčenlivosti podle jiných zákonů. Původně byl v zákoně seznam novelizačních ustanovení, která měla být začleněna do každého z existujících zákonů a která měla v každém jednotlivém případě stanovit, že povinnost mlčenlivosti není dotčena poskytnutím informace podle jiného právního předpisu. Z hlediska legislativní techniky a legální licence bylo nakonec zvoleno vhodnější řešení, tedy vyjmenovat výjimky výslovně v informačním zákoně a vše ostatní uvolnit občanům. Mezi ustanovení, která v tomto ohledu zahrnuje §19, a která měla být původně provedena dlouhou řadou novelizačních bodů bylo i ustanovení, že poskytnutím informací podle informačního zákona není dotčen §10(2) ZČKA.¹

Nositel obchodního tajemství

15. Dále je potřeba se zastavit nad zmatečností, kterou provází úvaha ministerstva o osobě, které obchodní tajemství jako absolutní právo svědčí. Ministerstvo v rozkladu uvedlo, že nositelem obchodního tajemství není, ani být nemůže, protože není podnikatelem.
16. Obchodní tajemství tak podle ministerstva nemá nositele, neboť jím nemůže být ani Česká konsolidační agentura, která zanikla. Správcem obchodního tajemství je nadále ministerstvo financí, údajně podle přechodové klauzule zákona o České konsolidační agentuře.
17. Jak je však patrné ze zákonného vymezení obchodního tajemství, majitel pohledávky ztratil status podnikatele a tedy již dále nemůže jít o obchodní tajemství, protože není dán podnikatel, který by trvale projevoval vůli tyto skutečnosti obchodní povahy chránit.
18. V tomto ohledu by pak z poskytování byly vyloučeny pouze ty informace, které jsou utajeny podle zákona o ochraně utajovaných informací.

Naplnění pojmových znaků obchodního tajemství

19. Je tedy na místě závěr, že ustanovení §10(2) ZČKA lze vyložit podle obvyklého smyslu, který je přikládán výrazovým prostředkům, jako konstatování, že skutečnosti vzniklé při činnosti agentury, které souvisí s podnikáním, tj. soustavnou činností provozovanou za účelem zisku a splňují další podmínky obchodního tajemství podle §17 ObchZ.

¹Korbel, František: Právo na informace. Komentář. Linde 2005, s. 212.

20. Mám za to, že i pokud bychom připustili, že správa obchodního tajemství přešla na ministerstvo financí (a jeho nositelem je blíže neurčitelná osoba), i tehdy by mělo ministerstvo financí povinnost velkou část informací poskytnout.
21. Pojmové znaky obchodního tajemství totiž v současné době nejsou v případě velké části požadovaných informací podle názoru žalobce splněny, protože informace nemají skutečnou nebo alespoň potenciální hodnotu, ať již materiální či nemateriální povahy.
22. Podle ministerstva financí „jejich hodnota spočívá v ceně, za kterou byly pohledávky obchodovány“ (strana 3 odmítnutí). Pokud ovšem jde o pohledávky řadu let staré, které byly obchodovány před deseti lety, lze o jejich jakékoliv hodnotě oprávněně pochybovat, tím spíše že ministerstvo identifikuje hodnotu informací vyžadovanou jako pojmový znak obchodního tajemství s cenou, za kterou byla obchodována pohledávka. To jsou ovšem dvě zcela odlišné hodnoty.
23. V tomto případě neobstojí poukaz na možnost, že by ministerstvo muselo hradit škodu podle obecné prevenční povinnosti (strana 3 dole). Škodu totiž nezpůsobuje ten, kdo vykonává svoje právo. Tudíž nemá ani smysl mluvit o prevenci této škody. Ovšemže majitel pohledávky má právo zveřejnit údaje o této své pohledávce, pokud tím nesnižuje důstojnost dlužníka jako člověka nebo nejedná nekalosoutěžně jako soutěžitel (zásada legální licence). Ted' zveřejnění nebrání ani povinnost souladu se zájmem agentury, která byla původně stanovena §10(2) ZČKA, který byl zrušen.
24. Právo zveřejňovat informace o dlužníkovi postoupené pohledávky konstatoval i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 106/2001: „V této souvislosti má Nejvyšší soud za to, že i kdyby informaci o výši splatných, leč dosud neuhrazených, závazků svých dlužníků zveřejnil soutěžitel v hospodářské soutěži, pak za předpokladu, že šlo o informaci pravdivou, a že její zveřejnění směřovalo k vymáhání dluhu (např. k zajištění plurality věřitelů pro účely podání návrhu na prohlášení konkursu) by o nekalou soutěž ve smyslu ustanovení § 50 obch. zák. nešlo.“ Zde závěr platí *a fortiori*, protože zveřejnění není v hospodářské soutěži.
25. Dlužníci jsou povinni splatit svůj dluh řádně a včas a pokud tuto povinnost nesplní, nemohou se v případě zveřejnění údajů o této pohledávce a o prodlení dovolávat toho, že jde o zásah do jejich dobré pověsti, protože jde o způsob nezbytný k dispozici s pohledávkou. Stejně tak má majitel nemovitosti právo nemovitost vyfotografovat, bez ohledu na autorské právo autora. Toto právo má totiž podle českého práva každý.

Neomezené utajování kontrolní činnosti

26. Žalobce považuje rozhodnutí žalovaného za rozporné s podmínkami omezení přístupu k informacím podle §12 InfZ, podle něhož „právo odepřít informaci trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření.“ Žalobce má za to, že u řady položek seznamu, ne-li u všech, nejsou naplněny pojmové znaky obchodního tajemství podniku bývalé konsolidační agentury, jak bylo shora uvedeno, a proto by tyto informace měly být poskytnuty.

27. Přitom vždy platí, že jakmile zanikne důvod, pro který jsou informace utajovány, například pokud trestní řízení už neprobíhá nebo zaniklo obchodní tajemství, je povinný subjekt povinen poskytnout informace. Podmínky omezení v §12 sledují cíl, aby omezení přístupu k informacím byla pouze dočasná a tedy zásah do práva na svobodný přístup k informacím podle čl. 17(5) Listiny byl minimalizován. Paušální odepření informací, jak k žádosti přistoupil žalovaný, nepřichází v úvahu.
28. Lidé mají v souladu s Listinou právo na přístup k informacím, které vznikají na základě svěření pravomocí za jejich peníze. *Ad absurdum* podle výkladu žalovaného uvedené informace podléhají věčnému utajení a nikdo nebude mít nikdy přístup k informacím o finančních operacích, které stály Českou republiku desítky miliard korun, na kterých se několik jedinců a společností obohatilo a v souvislosti s nimiž byli odsouzeni někteří úředníci, kteří měli správu na starosti. Vyloučení veřejné kontroly takové činnosti zjevně nemohlo být úmyslem zákonodárce; tento úmysl ostatně nebyl ani nijak projeven.

Majetkové poměry dlužníků

29. *A margo* je třeba odmítnout argumentaci žalovaného, že „nutnost šetřit právo bývalých klientů bank na zachování tajemství o majetkových poměrech dlužníků se v souvislosti s „přeměnou“ KOB Praha na Českou konsolidační agenturu [...] promítla do ust. 10 odst. 2 zák. č. 239/2001 Sb., dle něhož se na činnosti (rozumí se na „celou“ činnost) Agentury vztahuje obchodní tajemství“ (rozhodnutí o odmítnutí žádosti, s. 2).
30. Žalovaný tedy argumentuje zachováním tajemství o majetkových poměrech dlužníků. To však není zákonným důvodem pro vyloučení. Majetkové poměry dlužníků jsou důvodem odmítnutí pouze v případě informací, které povinný subjekt získal na základě zákonů o daních, poplatcích, penzijním nebo zdravotním pojištění anebo sociálním zabezpečení (§10 InfZ), mezi něž uvažovaný případ konsolidační agentury zjevně nespadá.
31. Vzhledem k tomu, že obchodní tajemství zavádí obchodní zákoník jako výlučné právo ve prospěch podnikatele, nelze navíc stavět argumentaci na tom, že se obchodním tajemstvím chrání majetková sféra subjektů údajů, protože k jejich ochraně slouží jiná ustanovení (na ty se však žalovaný neodvolává). Smyslem obchodního tajemství je, aby nebyl podnikatel znevýhodněn vůči ostatním soutěžitelům (srovnej shodně §20 ObchZ), nikoliv aby byly ochráněny zájmy jiných. Žalovaný tedy v tomto případě zaměnil zájem ochrany majetkových poměrů dlužníků a s obchodním zájmem agentury.
32. Totéž *mutatis mutandis* platí o bankovním tajemství, které žalovaný mylně podřazuje pod obchodní tajemství.

Rozsah finančních prostředků

33. V rozporu s rozhodnutím žalovaného o rozkladu má žalobce za to, že v daném případě byly ve velké části dlužníci v postoupených pohledávkách

rovněž příjemci veřejných prostředků. Vyplývá to z kontextu celé věci i z faktu, že řada dlužníků svoje pohledávky nesplatila v původní výši s příslušenstvím, a tedy státu vznikla újma na hodnotách. Pojem veřejných prostředků je potřeba vykládat s odkazem na jednotu právního řádu podle §2 písm. g ZFK, podle něhož jsou veřejnými prostředky veřejné finance, věci, majetková práva a jiné majetkové hodnoty patřící státu nebo jiné právnické osobě uvedené v písmenu a). V tomto případě jsou veřejným prostředkem peníze a majetková práva z pohledávek, které se týkají převodu pohledávky. Z povahy věci je pak patrné, že rozdíl mezi nominální výší pohledávky a postoupenou výší pohledávky zaplatil stát a jeho příjemci byli dlužníci pohledávek a jejich postupníci.

34. Žalobce se dále odvolává na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25.5.2001, čj. 31 Ca 189/2000-27: „Kromě toho si je třeba uvědomit skutečnost, že pokud již jsou splněny všechny zákonem požadované znaky obchodního tajemství, přísluší právo k němu pouze tomu kterému podnikateli a jemu také přísluší ochrana obchodního tajemství proti jeho porušení nebo ohrožení. Obchodním tajemstvím ale nemůže být v žádném případě informace o rozsahu finančních prostředků poskytnutých podnikateli z rozpočtu obce či města, tedy ani údaj o ceně za provedené dílo, jež je hrazena z příjmů získaných od daňových poplatníků. Právě tato skutečnost podtrhuje to, že výdaje obcí jsou věcí navýsost veřejnou, že s jejich zdroji nespojuje toho kterého podnikatele žádná tvůrčí souvislost, jež by jen v náznaku mohla vést k domněnku, že by se mohlo jednat o obchodní tajemství, a to včetně konkrétního užití rozpočtových prostředků.“ Žalobce má za to, že v tomto případě byly použity veřejné prostředky, byť zprostředkovaně, a proto by měli mít lidé přístup ke způsobu, kterým byly využity. Zde žalobce poznamenává, že mu jde především o pohledávky, které nebyly splaceny v plné hodnotě, na nichž se tedy dlužník obohatil na úkor státu, čímž se stal příjemcem veřejných prostředků. (Samozřejmě tento status příjemce veřejných prostředků nelze vykládat *ad infinitum*, nýbrž výhradně s ohledem na logiku finančních toků v dané věci, aby nemohl být zákon o svobodném přístupu k informacím obcházen.)
35. Tentýž výklad byl potvrzen v rozsudku EPS vs Rada města Kolín, sp. zn. 44 Ca 82/2005, se závěrem, že příjemcem veřejných prostředků je i ten, jemuž byla odpuštěna povinnost zaplatit veřejnému subjektu.
36. Proto se žadatel domnívá, že ve všech případech, kdy dlužník nezaplatil celou dlužnou částku, se stal příjemcem veřejných prostředků a tedy by základní údaje o něm měl povinný subjekt poskytnout podle §8b(1) a §9(2) InfZ.
37. Žalobce považuje argumentaci žalovaného za účelovou, která má zabránit informování veřejnosti o činnosti bývalé České konsolidační agentury. V souladu se shora vyloženými vadami považuje odepření základních informací o pohledávkách, která spravovala, za zásah do svých subjektivních práv a za rozpor s cílem a smyslem informační povinnosti.
38. Žalobce navrhuje jako důkaz k posouzení oprávněnosti svých tvrzení požadovaný dokument.

39. Na základě uvedených skutečností navrhuje žalobce, aby soud postupoval podle §16(4) InfZ, důvody odmítnutí žádosti sám přezkoumal, zrušil napadená rozhodnutí a nařídil povinnému subjektu požadované informace poskytnout.

Návrh výroku rozsudku

40. Rozhodnutí Ministerstva financí o odmítnutí informace ze dne 17. března 2011, č.j. 45/32085/2011/777 IK, a rozhodnutí ministra financí o rozkladu ze dne 21. dubna 2011, č.j. 10/38 750/2011-RK, se ruší.
Ministerstvu financí se nařizuje, aby poskytl požadovanou informaci, kterou je seznam všech pohledávek spravovaných bývalou Českou konsolidační agenturou v rámci její činnosti, obsahující údaje o dlužnících, účetní hodnotu pohledávky, a údaj, zda byla pohledávka splacena nebo převedena, případně údaje o postupníkovi a jmenovité hodnotě a pořizovací ceně, a to ke dni 5. listopadu 2002 a ke dni 8. února 2011 a pokud nejsou k dispozici, tak k nejbližšímu datu, kdy tyto informace existují.
41. Žalovaný je povinen uhradit žalobci náklady řízení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Použité předpisy

- SŘS** zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v účinném znění.
- InfZ** zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v účinném znění.
- ZČKA** zákon č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře, v účinném znění.
- ObchZ** zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v účinném znění.
- Listina** usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, v účinném znění.
- Ústava** ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v účinném znění.
- ZFK** zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, v účinném znění.